

stavljen od ravnokar umrlega gosp. Schmitza, privatnega inženirja, gosp. barona Ritterja. Aparat obstoji, kakor podoba kaže, iz sledečih delov:

D je parni kotel, *F* iz močnih mecesnovih dog narejen sod za impregnovanje, *B* posoda, v koji je tekočina za impregnovanje, *P* srkalnica. Impregnujejo se 2½ m. dolgi in 4 cm. debeli vrbovi koli tako-le: Odpre se na sodu zatvornica *M*, skozi katere luknjo zleze v sod en delavec, ki kolikor mogoče na gosto zloži kole, ki se mu skozi ravno to luknjo podajajo. Vsi koli so razklani in tudi olupljeni. Če je sod enkrat tako poln, da delavec ne more več v njem stati, potem poklada kole skozi luknjo zatvornice tako dobro, kakor mu je sploh mogoče. Ko je sod, v katerega gre 800 do 900 kolov poln, se zatvornica zapre, ravno tako pipa *H* in tudi pipa *V*. V parnem kotlu se med časom naredi par, koji se napne do ene atmosfere. Kakor hitro je par zadobil to napetost, spusti se s pomočjo priprave *R* v sod, kamor toliko časa z napetostjo polovice atmosfere puhti, dokler se voda, ki se za poskušnjo pri pipi *H* izpušča, brezbarvena ne pokaže; to je navadno čez 10 do 12 ur. So koli enkrat tako dovolj poparjeni, pretrga se puhtenje para v sod in par izpusti se s pipo *H* iz soda. Takoj, ko je enkrat večja množina para iz soda uže všla, zapre se zopet pipa *H*, odpre se pa pipa *V*, zato da zamore iz bednja *B* priteči v sod voda, v kateri je raztopljenega 2% bakrenega vitrijola.

Da se pospeši raztopljenje bakrenega vitrijola, ki se v majhnih žakličkih v vodo vtopi, zgreje se voda na 35 do 40°. Pozneje sme pa toplota te vode brez škode biti enaka toploti vnanjega zraku. Koli ostanejo sedaj 20, k večem 24 ur v vitrijolovi vodi, potem se pa pipa *V* zopet zapre, pipa *H* pa odpre, zato da vitrijolova voda v posodo *T* zamore odteči, od koder se s srkalnico *P* skozi cev *L* nazaj v bedenj *B* spravi.

Tako impregnovani vrbovi koli izdržijo v zemlji, ne da bi jih čez zimo iz zemlje populili 8 do 12 let, brez impregnovanja pa 2 leti!

Stroški za impregnovanje znašajo 12 do 15 gold. Drago je to — pa tudi ne! kajti pomisliti je, da bi bilo treba dati brez impregnovanja samo za kole v 8 do 12 letih 18 do 27 gold.

Koliko celi aparat stane, tega ne morem povedati, to je sicer tudi vse eno, ker je cena odvisna od kraja, kjer se aparat dela. Kjer je pa uže kak parni kotel na razpolaganje, je še naša naprava aparata toliko ceneja.

Posamezni slovenski vinogradniki na Krasu, v Vipavi, v Istriji, koje tudi težijo veliki stroški, ki jih povzročujejo trtni koli, ne bodo se ve da zamogli si napraviti vsak sam za-se takega aparata, a združeni v zadruga bi se pa s takim aparatom lep denar zamogli prihraniti.

Konečno pa izrazujem na tem mestu svojo najtoplejo zahvalo gospodu posestniku grajščine, kakor tudi gospodu vodji Amons-u ter oskrbniku vinogradov in kleti gospodu C. Brückl-nu za podatke, ki so mi jih dali k temu članku, kakor sploh za prijazni in jako gostoljubni sprejem ob priliki ekskurzov.

„Allgemeine Weinbau-Zeitung“.

Za konjerejce.

C. kr. deželna vlada razglša z dopisom od 20. aprila t. l. št. 3153 naredbo c. kr. poljedelskega ministerstva od 19. junija l. 1884 št. 946 s sledečo vsebino:

Večkrat izraženo željo, da bi c. kr. erar potrebne konje za vojno kupoval neposredno od kmetovalcev, koji izrejšajo sposobne konje, so dotične oblasti spoznale kot opravičeno.

Dobro sredstvo, neposredni nakup konj pospeševati, so semnji za mlade, za vojno sposobne konje (Remonten-Märkte), kateri se bodo s časom vpeljali. Da se taki semnji povoljno obnesejo, treba je poprej posebnih priprav.

Zaradi tega je ukrenilo c. kr. ministerstvo za poljedelstvo po dogovoru s c. k. vojnim ministerstvom naredbo, da se bodo kupovali vsako leto o priliki premiranja konj za vojno sposobni mladi konji, „remonte“ imenovani; za nakup remont pooblaščen je poveljnik dotične žebčarske postaje.

Takošen nakup remont vršil se bode uže pri letošnjem premiranju konj potom poveljništva žebčarske postaje po tem-le načinu:

Kupovali se bodo pri imenovanem premiranju navadni konji za ježo kavalerije in artilerije ter vprežni konji za artilerijo; nadalje remonte za remontno postajo v Pibru in konji za ježo po viši ceni, to je, konji za oficirje.

Pri nakupu so merodajne določbe dotičnih vojaških službenih knjig (Pferdewesen des k. k. Heeres. I. Theil.)

V prvi vrsti gledalo se bode na nakup remont za ježo ter se bodo kupovali izjemoma tudi polpetoletni konji.

Remonte za kavalerijo, koje se imajo oddati takoj dotičnim polkom, ravno tako remonte za ježo pri artileriji ne smejo biti manj stare kot 4 leta; vprežni konji za artilerijo pa ne pod 4½, le če so iz kakega kobilarstva, smejo biti le 4 leta stari.

Konji, določeni za remontno postajo v Pibru, morajo biti vsaj tri leta stari.

Povprečna cena pri nakupu remont leta 1884. bode ta-le:

275 gold. za navadnega konja za ježo podčastnikom artilerije in kavalerije sploh;

325 gold. za konja za ježo oficirjem pri kavaleriji in artileriji;

350 gold. za vprežnega konja za artilerijo;

250 gold. za konja določenega za remontno postajo v Pibru.

O podkovanju volov in krav.

Kjer vpregajo vole (v nekaterih krajih tudi krave), jih morajo tudi podkovati.

Kakor so parklji vstvarjeni drugače od kopit, tako morajo drugačne biti tudi goveje podkve.

Neizrečeno škodljiva in tudi živini pri hoji zelo nevarna je tista podkev, na katero se pribijeta oba parklja skupej, kako da bi oba le eno kopito bila. O takem nespametnem kovanju, s katerim se živina silno trpinči, tedaj ne rečemo nič družega, kakor da ga vsak pameten kovač popolnoma zavrže.

Najboljše podkovanje govéd je tisto, da se napravi 4 $\frac{m}{m}$ debela železna ploščica, ki je izdelana natanko po podplatu enega parklja, na ktereja ima pribita biti. Ta ploščica, katera pokriva ves podplat enega parklja, mora na zunajnem okroglatem robu parklja biti nekoliko močnejša, 3 $\frac{m}{m}$ od tega roba se napravi reža ali grabniček za žeblje, in v to režo se napravijo 14 $\frac{m}{m}$ narazen 4 luknje. Ker bi pa ta podkev premalo držala, ker na notrajnem robu nič žebeljev ne dobí in jih zavoljo pod rogam ležeče žilnate podplati tudi

ne sme dobiti, se pa žebli nadomestijo na drug način. Od notrajnega roba imenovane ploščice, ne prav na njenem sprednjem koncu, pa vendar blizo sprednjega konca, se potegne kviško tanjka špangica, ktera gré naravnost gor tikoma notrajne stene parklja, in se potem po zunajni steni zakrivi. Tako leži ta špangica čez sprednji del parklja vpognjena in drži podkev od te strani trdno na parklji. Da je pa ta špangica dobro napravljena, mora biti tanjka, gibčna, ne čez 50 do 55 $\frac{m}{m}$ dolga; mora imeti podobo noža, to je, sprednji rob mora biti debeleji, zadnji rob pa tanjši; razen tega se mora ta špangica, predno se vpogne, navspred ležeča napraviti tako, da njeni konec preseže konec podplatne ploščice. Če kovač zanemari špangici dati to nagnjeno lego in okroglato podobo, pride njeni konec preveč naravnost gor nad parkelj in se ne dá lepo in trdno zavihati po steni.

Zadej mora pa ta goveja podkev ali železna plošča seči noter do pête, kjer se izseka iz nje trivoglata n kos železa, da dobí njen konec dve rogovili (špici). Sprednji konec, kakor tudi zadnji rogovili se znajo po potrebi v štole zavihati in po zimi ojstriti.

Kar se tiče žebeljev za parklje, se razločijo od kopitnih v tem, da so veliko tanjši in krajši, le 27 do 29 $\frac{m}{m}$ dolgi, in da je njih glava ravna, da se žebelj popolnoma pogrezne v režo.

Ko ima kovač vse to pripravljeno, pripravi parklje za podkovanje. To se mora natanko zgoditi. Nepokojni vol se postavi v kovalno ograjo (Nothstand) da mirno stoji; mirni se podkujejo brez te. Kovač poreže nosilni rob vsacega parklja, kolikor je treba, da je povsod enako in lepo raven; dilja se očisti vsega prhljivega in ločenega rogú ali druge nesnage. Na to se pomeri razhlajena (mrzla) podkev, da leži povsod enako na parklji in nikjer ne moli čez. Posebno se ima gledati na to, da se imenovana špangica lepo po steni parklja zavaha in se ji trdno prileže. Po parkljih naj se nikar s kladvom ne tolče, ko se primerja podkev.

Ko je podkev lepo primerjena, drži jo strežaj s palcem, ki ga položi čez njo, in kovač začne pripravljene žeblice zabijati poredoma od sprednjega konca. Ker pa se žebli pri zabijanji lahko omaknejo kladvu, mora pri prvem žebli kovalne klešče postaviti na zunajni rob parklja, pri 2., 3. in 4. žebli pa vselej pod klin sprednjega žeblija. Žebli zavoljo tanke stene ne smejo veliko čez 12 $\frac{m}{m}$ nad podkvijo na steni ven priti.

Kedar so zabiti vsi žebli, jih nategne, odščipne potem kline do 2 $\frac{m}{m}$, jih na to še enkrat polagoma nategne, pribije poslednjič néto prav rahlo na steno in jih ogladi s pilo.

Da pa podkev ne leži pretrdo na parklji, mora naposled kovalne klešče postaviti tikoma pod zunajni rob podkve, in ko vsacega vdari še enkrat po glavi, podkev nekoliko zrahljati. Zapomniti je le še to, da čist glas pri zabijanji je dobro znamenje, da gré žebelj pravo pot v steno.

Kakor smo tukaj razložili, tako se kujejo vsi parklji brez izjeme. Z a k o v a n j e ali o t i s k i se ozdravljajo kakor pri konjih.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 20. Moj konj se je ranil na desni nogi nad kopitom s podkvo leve noge in sedaj se je na rani naredilo divje (hudo) meso. Konja zaradi tega

boli močno noga, da ni za delo. S kom bi se dala noga ozdraviti? (J. M. v K.)

Odgovor. Izrežite do čistega hudo ali divje meso ter vsak dan poštopajte rano s stolčenim žganim galunom toliko časa, da se rana posuši ali zaceli.

Vprašanje 21. Kaj naj storim, da moje krave in teleta kakor tudi bik ne bodo več dobivali bule ali gob ali bramorjev, ali kakor se uže imenuje ta bolezen pod hrustancem na stran čeljusti? Skozi šest let imam bolezen vedno v hlevu in če sem kaki govedi bilo odpravil, naredila se je druga tik prve itd. (J. V. v B.)

Odgovor. Bolezen, ki jo v Vaših obeh pismih popisujete, morate na vsak način pustiti preiskati od živinozdravnika, ker le ta Vam bode zamogel na podlagi ogleda določno povedati, kaka bolezen da je in kaj Vam je ukreniti. V kratkem hočemo Vam pa vendar-le našo misel o tem izraziti. Po popisu je bolezen Vaše govede bramor na spodnji čeljusti (nemško: Windorn, Kieferwurm, Kiefergeschwür, Blutschwamm), ta bolezen je lastna kosti spodnje čeljusti, ter se le redkokrat na zgornji čeljusti naredi. Bolezen je težko ozdravljiva, kmetje jo imajo za nalezljivo. Ta bolezen ni prvotno nič družega, kakor vnetica čeljustne kosti, ki se pa navadno v začetku niti ne zapazi. Za tem prične se za spodnjo čeljustjo boleča, vroča oteklina, katera skozi 3 do 6 tednov vedno večja postaja tako, da je nazadnje velika za kake dve pesti; ta oteklina se potem predré in izceva rudečkasto tekočino. Iz te rane izraste sedaj izrastek enak bradovici, ki se pa od te o tem loči, da ta bradovica ni le na koži, ampak seže do kosti. Ta izrastek postaja vedno večji in v začetku ne moti nič živali, pozneje pa goved vendar prične hujšati. Ako se taka goba odreže, naredi se takoj druga tikoma prve.

Vzroki bramorja na spodnji čeljusti niso znani, vendar podedovanje ni izključeno, in ravno popis bolezni Vaših krav dá nekaj tacega sklepati.

Za ozdravljenje bramorja treba je takoj v početku bolezni polagati na steklino mrzle rute ali led; ako bi se pa bula imela pričeti gnojiti, polaga naj se na-njo redko testo iz moke lanenega semena ali pa naj se oteklina odrgne s slezenovem mazilom (Althäasalbe). Je oteklina uže predrta, odrgne naj se pa z mazilom iz španjskih muh, kar naj se pozneje še enkrat ponavlja. Ako je bolezen uže stara, gnoj, ki se iz bule cedi, uže smrdljiv, mora se pa rana noter do kosti izžgati s razbeljenim železom; v zadnjem slučaju je bolezen največkrat neozdravljiva in najbolje je goved mesarju prodati.

Sicer Vam pa še enkrat svetujemo, da pustite ogledati Vašo goved od kakega dobrega živinozdravnika.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli vršile se bodo dné 26. in 27. junija, in sicer: v petek dne 26. junija za kovače, kateri niso obiskali podkovske šole, v soboto dne 27. junija pa za učence podkovške šole.

Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglašé pri podpislanemu vodstvu.

Vodstvo podkovske šole ljubljanske
dné 2. junija 1885.

Dr. vitez Bleiweis-Trsteniški,
začasni vodja.